

NORDAHL GRIEG

RUNDT KAP DET GODE HAAB

VERS FRA SJØEN

KRISTIANIA GYLDENDALSKE BOKHANDEL ------------------- KJØBENHAVN • LONDON • BERLIN
MCMXXII

 Trykt i Centraltrykkeriet Kristiania

Förord till den elektroniska utgåvan

Boken, som tillhör University of Wisconsin Library, har scannats av Google Books. Den anpassades och OCR-tolkades för Projekt Runeberg i januari 2014 av Bert H.

Til mine kamerater ombord.IRUNDT KAP DET GODE HAAB

Jeg driver nedover gaten en blek og almindelig dag, og husenes række graaner med kjendte, mismodige

drag,

de samme luvslitte sjæle gaar til sin daglige dont og bærer med sig i lommen hele sit livs horisont.

Og slik skal vi alle begraves i vanens og hverdagens

grav,

men endnu flakker min ungdom mot fremmede

havner og hav, der tordner en storm derute, det gløder av tropenes ild. Ondt eller godt. Hvad det saa er. Saa er det at

være til.

At kaste op sin grøngule sjæl over den spanske sjø, at krympe sig blek paa en luke og bare ønske at dø, at be og forbande himlen: Gid jeg var aldrig født. Men hvilken befriet glæde naar skibet igjen gik stødt.

At gaa mot den store sommer hvor himlen og bølgens lyn

staar i et skjælvende lyshav som gløder og blænder

vort syn,

at sitte om natten paa bakken, fortapt i en ukjendt

drøm,

naar sjælen biir fuld av stjerner og god og barmhjertig og øm.

At seile ind i en ukjendt vaar mot syd og der faa

sin daab,

ved Stormenes forbjerg som daarer har kaldt Kap

det gode Haab, at jumpe paa slingrende bommer, mens brønden

stod i en foss, og stormen kastet mot skuten den ensomme albatross.At overvinde de lange døgn og endelig komme iland, at kjende jord under foten, gaa omvei hvor der er

vand!

At gaa i en ellevild glæde, en straalende lykkelig rus av marker og hester og mensker og blomster og trær

og hus.

At slukke i whisky — i half and half — sin strupes

sviende brand, som aldrig det lyktes at dæmpe med tankens rustbrune vand,

at drive nede paa beachen til vuggende fjern musik, bli ør i en brænding av stemmer og latter og kvindeblik.

At stikke tilsjøs en forrykende kveld, da havet tordnet ombord,

at slingre over Australian Bay i ishavsstormenes spor, at vugges gjennem den blide monsun, hvor skapelsens morgener gryr, at seile mot fremmede kyster hvis navn er et eventyr«O, det er trods alt at leve! Der staar som en stormflod ind

av brusende minder over mif fortaugsgraanede sind, og hjertet hamrer til takten av tordnende stempelslag paa vei mot de evige somre, ut i den store dag.IINATT UNDER LAND

Havnens hæslige glæder griner geilt mot mit blik. Slagsmaal og raatne eder, halvgamle kvindfolk og drik.

Vor rolige ruf forvandles til et besat bordeli.

Her trygles, trues og handles gjennem en dyrisk kveld.

Det lyser bak teppenes fliker av fett, tatoveret kjød. Kaienes skumle piker tjener det daglige brød.Luften er tyk og slimet av stønnende aandedrag, til morgenen gr aa og grimet kalder til atter en dag.STORMNATT

Mørke og storm paa havet.

Bølgeberg braker avsted.

Bakke og brønd biir begravet

under et sjøsvart skred.

*

Den store, havdøpte damper ligner et vilddyr i bur.

Den dirrer avmægtig og stamper mot sjøenes mørke mur.

Jeg ligger i køien og klynger i kvælende kvalme mig fast.

Den osende lampe gynger i jevn, fortvilende bast.Der klirrer etsteds en lanterne i evig, skaanselsløs gang.

Der slingrer et vers i min hjerne av sløv, idiotisk klang.

Kristian sitter ved døren med blanke oljeklær paa.

Han lytter med strittende øren efter at glass skal gaa.

Der gaar de — de synker i blæsten i fjern og metalhaard takt.

Han reiser sig, griper sydvesten, gaar ut til en bitter vakt.I PASSATEN

Stjernene funklet og skjalv dengang i det øde rum.

Langt nede en østerlandsk halvmaane hang, sølvblank og krum.

Vi hørte bare maskinens sang.

Ellers var natten stum.

Passaten vugget ufattelig mild en taus melodi.

Morild forvandlet vort kjølspor til en gylden sti.

Og bleke klaser av stjemeild svømmet forbi.Morild og stjerner! Alt blir en drøm. Ingenting er.

Det er bare himlen og morildens strøm. Vi vet ikke mer.

Vi har ingen tanker, men tanken blir øm i sydnattens skjær.RUSTBANKING

Der er døsig ro i ruffen i den tid vi maa fordrive fra vi purres ut av køien til vi tørner ut paa dæk. Nogen slænger sig paa dørken, andre gumler paa

en skive,

hør hvor Stavros lemmer knaker i et sisste søvnig

stræk!

Men naar glass er gaatt paa broen og vi staar ved

malerskapet,

strømmer blodet rødt og muntert i det friske morgendrag,

og jeg føler næsten glæde ved min rustpik og min

skrape.

De skal følge mig som venner i den endeløse dag.Bommer, luker og presenning rives væk av rappe

hænder,

og vi entrer nedad leidren dypt i lasterummets natt,

klatrer op langs skutesiden, hvor der stritter planke-

ender

og vi sætter os og rider og tar vildt og hidsig £att!

Pikker smelder rapt mot jernet, rummet dirrer, hyler,

braker,

farten øker, pikker lyner og blir torden i vor haand.

Rusten spruter ut fra siden i en hagl av skarpe

flaker

— altid rett mot vore øine, og vi raser, men — go on!

Men med ett blir farten mindre, og den huggende

lavine

blir dl tunge, faste taktslag av en jevn, besindig

kraft.

Armen svinger som et stempel, som en vuggende

maskine,

og vor næve løsner grepet om det smekre hammer-

skaft.Og det blir en egen glæde ved at sitte saan og

banke,

bare dingle paa en planke og la pikken hugge løs, uten omsorg eller tanke, helt til rummene er

„blanke",

bare sitte saan og banke i en mildt arbeidsom

døs!FRIVAKT

„Hci kom op! Slut av dernede! Glass er gaatt. Læg

luker paa!a

Baatsen skriker ned i rummet, bøiet over lukekar-

men.

Og vi hiver pik og skrape! La det kvikt og villig gaa! Glass er gaatt, og det er helvede at jobbe her paa

varmen!

Og vi slentrer dovent forut. Vi bar frivakt, vi

er fri,

det er vore egne timer, som vi veraer om og freder. Det er stunden da vi glemmer havets bitre slaveri, det er al den fryd for ingentings smaa meningsløse

glæder.La blot skipperen paa broen i de hvite tropeklær staa og snakke hovent om os, stirre spotsk med kalle

blikke.

Han har alt at si om dagen, han bestemmer alt som

sker,

men om kvelden paa vor frivakt, nei! da vørrer vi

ham ikke.

Vi har vasket os all over, og i rene dungarees slænger vi os op i køien, hvor vi prater eller læser, og vi tænder os en Capstan, mens den friske aften-

bris

strømmer kjølig ind ventilen — kjend sydostpassaten

blæser!

Og saa flaggrer muntre timer under noksaa haard-

hændt spøk,

alt mens beiteploks mysterier gaar løs i vore

hjerner.

Men vi gisper efter tiden, vi maa ut og ha en røk, hvor sekundene staar stille under evighetens stjerner.Ja, vi klynger os til stunden da vi foler vi er til, vi har ikke raad at sove, vi har ingen tid at tape, før vi atter biir maskiner — under tropehimlens ild — som skal staa til næste frivakt med en hammer eller

skrape.SOL OG STORM

40° sydlig bredde

I solorkan vi seiler mot en avsindig dag.

De staalblaa sjøer steiler for stormens svøpeslag.

Vi slingrer langs en vinter av tusen frosne aar.

Et drag som skarpe splinter av is i luften gaar.

Tungt bakser albatrosser i solens haarde skin, og selve havet fosser svart over skuten ind*DØDSSEILEREN

Der hugger mot utkikens klokke et smeld, som dirrer en stund og dør bort*

Der klemter et ekko etsteds i os selv, det jager os ut i den blæsende kveld, hvor himmel og hav gaar sort*

Seiler paa styrbord. Ingenting mer.

Gud vet hvad som tørnet os ut.

Ingen har bedt os, og her er et veir------------

Der er det! Vi speider i mørket og ser et skib gjennem sjøenes sprut*

Alt hvad vi hørte om sælsom seilads

gufser igjennem vort sind,

aander som tæt under klippen slog glass,døden som fingret ved kart og kompass da havet stod hylende ind.

Vildt susende frem i den taakede natt flyver en stormhugget brigg, spøkelsesskibet med ingen ved ratt og veiret hvinende djævlebesatt gjennem den seilslitte rigg.

%

De sjangler i riggen, de døende mænd som aldrig faar lov til at dø, de seiler hvor stormene slænger dem hen, i helvedes nætter, igjen og igjen, over den fraadende sjø.

Skyer som sortner, sjøer som slaar, er alle de ting som kan ske.

Og ind gjennem mørket dødsskibet staar paa haabløs seilads gjennem tusende aar, hvor hvert sekund er en ve.SØNDAG

Vi kommer paa dæk, vi stanser: Gud for et veir, et veir!

Solen og blæsten danser gjennem de luftige klær.

Det gnistrer av tusen luer i bølgenes blide fald.

Der lyner en sværm av . duer i morgenens blaa krystal.

Saa gir vi os til at vaske de kulsvarte dungarees, stive av støv og aske, mønje og rust og grease.

Vi spøker og ler og synger, og solen skinner paa dæk.Alt det som ellers tynger svinder vidunderlig væk.

O, søndagens smaa idyller som ukens slit har fortjent.

Vi koser os, vasker og skyller, og tøiet biir næsten rent!

Vi stjæler en snor i maskinen, vi hænger vor vask paa tørk. Klærne dingler langs linen, saa bakken er ganske mørk.

Paa midtskibet prøver kokken sin stolthet, sin violin.

(Han solgte den siden i dokken med fryd for en flaske vin.) Han nynner med sagte stemme til tonernes milde ve:

Skimter du haven hjemme under dens blomster sne?

Men solen ruller med vælde mot skyenes aftenland.Luften tar til at kvelde med blekrøde stjerners brand.

Vi sitter paa dæk og drømmer om alt som er ingenting, mens havet og himlen strømmer susende sort omkring.De saa dig nede paa kaien i Rio en aftenstund.

De stjal dig og kaldte dig Laien.

Slik blev du skibets hund.

Her forut har du faatt hjemme.

Du tænker og føler som os.

Du bjeffer av skipperens stemme med vild, ubestikkelig tross.

Ja kamerat — du forsvarer os forut med frygtløst sind: som skildtvakt langs rækken du farer og biter hver sjø som slaar ind!Dit pussige liv gir os glæder og smil gjennem dagenes savn.

Til dig biir vort kaos av eder byttet med kjærlige navn.

For ensomme længsler og drømme som ikke naar frem paa sin vci, biir kanske forvandlet til ømme kjærtegn og ord til dig!STAVROS

Stavros Trepis er en dago, alle dagoes har det ord,

at de er de værste djævle en kan leve med ombord«

De er grusomme og sleske, de er fuld av svik og hat*

Slik er ikke Stavros Trepis* Han er ærlig kamerat.

Men hans blod har sydens ild,

han er voldsom, strid og vild,

og han griper ofte kniven, men han støter aldrig til*

Naar vi spiller kort om kvelden og vi erter ham

og ler:

Stavros Enpis, Topis, Trepis — han biir altid

svarteper!

kan han storme frem paa dørken med en flom av

bitre ord,rive kniven frem av sliren, hugge den i ruffens bord* Blikket flakker hit og dit, — og han hvæser vild og hvit:

„Allesammen norska bona! Bare Stavros er en drit!"

Men et øieblik derefter er han smilende igjen, han bedyrer at han spøkte, kalder hver især sin ven, og han jumper op i køien, ordner natgardinen godt, og han slænger hete slængkys til en kvinde paa

sit skot,

mens han stønner alt i ett — det er jamen ikke lett

at ha kjæresten i køien — kun som farvelagt portræt!Vi tørner ut til igjen en dag, den samme dag som igaar.

Maskinen hamrer de samme slag, de samme slag som igaar.

Luften er tung og ruffen er lav, like lav som igaar.

Og utenfor er bare himmel og hav, himmel og hav som igaar.

Saa har vi at gjøre de samme ting, de samme ting som igaar.

De samme mænd ser jeg rundt omkring, de samme mænd som igaar.Maskinen hamrer de samme slag, de samme slag som igaar.

Saa er det omsider slut for idag. Idag? Eller er det igaar?FLAGGET

Newcastle, N. S. W. Australia»

Vi slet med at gjøre fortøiningen fast,

skibet gled ind mot land,

vi halte paa trosser i stakaandet hast*

Da braastanset alle mand.

For pludselig — seilende op mot den blaa og hetesvimlende dag, paa skibene forut og agter — vi saa vort eget, vort norske flag!

Norge tok mot os, da vi kom ind her i den fremmede havn!

Der skjalv en længsel gjennem vort sind, en iling av smerte og savn.Men samtidig bruste blodet i sang, i heftig og lykkelig jag.

Vi var — kanhænde for første gang — stolt over Norges flag!

Det vugges gjennem den bløte monsun, det flerres av Sydpolens blæst, det flammer fra Grønland ned til Rangoon, det bølger fra Canton til Brest.

Norge er større end nogen vet av: hvert skib under flaggets vift er paa det endeløst øde hav et nyt stykke Norge i drift!BREVET

Jeg staar og betragter brevet et lykkelig langt minut, de kjære kjendte bokstaver over den graa konvolut.

Jeg kikker paa datostemplet,

— fjorten uker er gaatt — paa frimerkeraden i hjørnet som skinner saa norskt og blaatt.

Jeg længtet saa efter brevet, mens ukene langsomt gik.

Jeg aapner det ikke endnu.

Jeg venter et øieblik.For det er det lukkede brevet som eier den største charm, og alt det som ikke er skrevet som gjør os om hjertet varm.Vi lever paa baren, vi slaas eller drikker den stund vi er fri under land*

Vi gaar som i svime. Metoden er sikker, da faar vi den morro vi kan.

VI slænger ved disken, vi rangler og raser, vi muntrer vor næve og kniv.

Vi sparker langt fanen de kulslidte laser og river en ed om vort liv.

Vi jobber som førsterangs djævler paa dørken, paa vakt gjennem hverdag og helg, til lungene gisper avmægtig i tørken fra fyrenes glødende svelg.Vi slaass under linjen med skufler og sieiser mot helvedes heteste kul, til dæksvakten halvdøde, heldøde heiser os op fra det brændende hul.

Vi slæper os forut til fritidens hvile,

til kjekkel og kicking og kav,

mens andre bekjæmper de langsomme mile

gjennem det evige hav.

Vort blodslit biir lønnet med skjeldsord og eder. Vi skylder vel ingen en takk.

Hvem fan har saa ret til at haane de glæder vi finder blandt skjøger og rakk.IGJEN TILSJØS

Hør nu tordner alle wincher, alle trosser hives ind og maskinen synger op sin gamle takt.

Broen smelder under lodsens og kapteinens rappe trin og paa dørken og paa dæk har hvermand vakt.

Vi skal ut tilsjøs iaften paa den vei som fører hjem gjennem tusener av gaatefulde mil, ut i hav og sol og stjerner til Sumatra blaaner frem med sit tropegyldne, palmebløte smil.

Se der svinder bungalowen, hvor i blæst og maaneskin vi har sværmet paa den vildvinmørke sti.

Og et stjemeregn av glæder flammer gyldent i mit sind. „Ikke sov for svarte fanen, men ta i!Nu skal lodsen gaa fraborde, rap dig — hiv en leider ut!* I et rasende minut er floken grei.

Lodsen sjangler ned i jollen i en storm av iskali sprut. Vi begynder paa den store, store veL

O! nu synger atter skuten av de tusen kjendte lyd som gaar sammen til et staalskrik i orkan!

Og nu gynger atter sindet i en salt og sjøvant fryd paa det stormbesatte, stille ocean!SUMATRA-PIKE

Jeg skal aldrig mere se dig. Aldrig. Jeg vil ikke

se dig merket, rynket, vissen — graa av nød og fattigdom.

Vi skal bare nyde livet i dets gyldne øieblikke.

Den skal bli en saltgraa støtte som maa altid se sig om.

Jeg skal aldrig mere se dig. Men jeg vet at jeg vil huske stunden da du kom imot mig med din smidiglette gang, mellem høie ranke palmer, mellem junglens lave buske, mens den gule maane skinnet over veien til Padang . . .KARANTÆNE I COLOMBO

Nu er vi inde! Det er godt at være omsider kommet lykkelig i havn!

For himlen vet at det var stridt at bære de lange dages kjedsomhet og savn.

Men hvad er det som vaier der i blæsten fra alle mastetrær? Det gule flag.

En skjæbnesvanger flammeskrift om pesten og den befaler: Bli ombord idag.

Og byen ligger skjøn for mine blikke og skjælver i den varme, hvite luft.

Ja byen ligger der, men jeg skal ikke beruses av dens glød og blomsterduft.Ja — selv en engel maa bli vild tilmode ved synet av den strengt forbudte egn. Paa stranden luter der en gul pagode med væggen fuld av underlige tegn.

Der bølger sikkert røkelse derinde, og i det mørke, østerlandske rum giir templets unge danserinde, mens Buddha grubler, mørk og stum.

Og prester danser i de hvite dragter som selsomt flagrer om den visne hud, og de besverger under vilde fagter sin tause, uutgrundelige gud.

Og der er trange hemmelige stræder som kjender til al verdens synd,

' hvor angsten skjælver gjennem alle glæder og sjælen synker i et bundløst dynd.Hen livet tordner i de aapne gater, hvor solen spruter mod den gule sand og varmen velter op som £ra et krater og jorden revner under himlens brand.

Der staar et djævelsk hyl fra alle kanter av alle folkeslag som Babel vet, men gjennem mængden ruver elefanter i uberørt, alvorlig majestæt.

Men fjernt fra larmen paa de store piasser er reist en marmorhvit og fornem mur, og skjult av den staar blændende palasser mot orientens evige azur.

Og her er AUahs underskjønne haver med springvandsrisl og sagte palmesvai, hvor alt er rike, guddomsblide gaver og alting blomstrer i en evig mai.O, Østen kalder mig til gyldne glæder, men haapløst stængt er eventyrets egn. Jeg staar ved rækken under bitre eder i tæt og europæisk kulstøvregn!SUEZKANALEN

Vi vaakner i en lavine av jern:

Ankeret gaar!

Vi hører en stemme fremmed og fjera som ingen forstaar.

Og stilheten lægger sig døsig som før, snart dormer vi vækk.

Men styrmanden staar i den aapne dør: „All hånds on deck!"

Tause og søvndrukne klær vi os paa. Saa tar vi fatt

at slæpe paa trosser gjennem den graa, raakolde natt.Vi haler besværlig fra pikt og pop taljer og taug

og rigger den tunge lyskaster op paa skibets baug.

Den kaster et flakkende, sølvhvitt skjær over mot land og aabenbarer en revne der i ørkenens sand.

Suezkanalen! Den evige strøm

som engang forgik —

men levet bestandig i menskenes drøm

mot østens mystik.

Vi letter anker og sagte vi giir i ørkenens favn,

det er som en tvang som paa engang befrir: en seilende havn.

Men natten forsvinder. Det dæmrer av dag. Et flammende gryslaar op bak Arabiens høidedrag.

En morgen paany!

Og himlen skjælver vidunderlig blaa med glødende brand vildt over ørkenens solbleke graa, bølgende land.

Den evige ørken er alt det vi ser, men av og til

gynger en klynge med palmetrær i middagens ild.

Dagen forbrænder, men gir før den dør en flygtende kveld „

av perlemor, sølv og blod som forblør bak kalkhvite fjeld.

Tre skikkelser staar paa en høides profil. De venter og ser.

Kamelene bak dem bar ogsaa faat hvil* Natten er nær.Med ett bøier ørkenens mænd sig ned uten et ord.

De knæler i stille, tillidsfuld fred.

Allah er stor.

Og mørket staar ind paa et øieblik — st j emeskins-kallt.

O, ørkennættemes vilde mystik som skjælver i alt!

I sandhavets øde, i palmernes vift, i menskenes drøm,

i stjerner paa himlen og stjerner i drift paa den mørke strøm.III,„Blaafjeld" er gaatt fra Callao. „Storegut" laster i

Condon.

„Hav" søker dok i Bilbao.

„Bess" gaar fra Durban til London. „Liv" er avgaatt fra Kobe.

„Anni" tar kul i Tsjang-Tsjang. Imorges passerte „Niobe" — wireless over Padang.

Der stormer gjennem avisen en brænding av brusende navne, og hjertet blir gynget i brisen fra havet og bølgeblaa havne, —der driver en drøm om zoner, hvor stjernenattens monsun stryker et kjærtegn av toner over hver spændt bardun.

Der skimrer et syn av kaier, gjemt i et hemmelig mørke, hvor palmekronene svaier gjennem den susende tørke, hvor gule, giftige glæder svimler i hashish-duft, f og dagoens drukne eder flerrer den sorte luft.

Det suser fra sydhavsøer, hvor brændende himle gynger, og lange søvnige sjøer sin evige solsang synger.

Der staar ved den blaa lagune hytter av flettet siv, som skygger over de brune, leende menskeliv.Der aapnes al verdens vindu mot fremmede eventyrlande:

Der knæler en bronzebrun hindu ved Ganges hellige vande.

Det mørkner om karavanen i ørkenens korte kveld.

Det hyler i sneorkanen rundt Himalayas fjeld.

Der stiger shamaners klager om baalet i Papuas nætter: gauchoshordene jager bortover Pampas' sletter.

Det glimter i nye ploger over Rhodesias veldt.

Det suser i Yukons skoger rundt om et ensomt telt.

Der gyver i Queenslands ørkner en sandstorm, hvor mændene stuper. Hazardens helvede mørkner i Cpzcos svovlgule gruper.Der braker en høstmaskine tungt gjennem Texas' kora, der hvirvles en lasso-line over en okses horn«

Der lyner et panorama av skjønne, skiftende egne, det store spændende drama kalder os allevegne, til savn, til sorg og til glæde gjennem de unge aar.

Vi har blot at holde os rede, og verden er vor — er vor!